

СОЦИАЛИСТИК ЧАРЫШТЫ организаастаарын сайзыраңгайжыдар

Барыш-Хемчик районунун партия организаастаары В. И. Ленинни төртүнчүсүнүн үчүнчүсүнүн 100 чык юбилейинге уткуштур алган социалистик хушалааларын күсөөлөрүнүн тааламы-биле организаастаары болган политмассалык ажылы улам калыптан турар. Эрткен айларын түнелелин алдыга, үлөтүрүп, продукцияларын сайгарылаан район 101 хуу күсөөтөн. Пандан ажыр 1944 тонна бекен шынарлыг дагдугун Төрөн чуртка берген, 2532 кВт-шак электрэнергияны ажалда кылган, 610 муң ууубурун бугурун, 1513 кв. метр чуртталга шалуу ажылаада кирген, а. топ электростанциянын чазыгылаан жоокан, 160 олууттук школаны ажылаада дугааган.

Алган социалистик хушалааларын күсөөлөр тааламы-биле «Тыва дагдугу» комбинаттык коллективни (директор В. Ухов, партком секретари Ф. Клеонов) эки ажалдаан. Комбинат дагдугу бугурунун дорт чыл планын 3 чыл 8 айлар иштине күсөөткөн, а. бешин чылдын планын оналгазын күсөөдиг турар.

Комбинатта социалистик чарышка алган хушалааларын чедикшигин күсөөтүп турарынын журун чуну-биле тайылырла болуруту? Камыштын мурунда, паркомуну, комбинатты, рудкомуну, бригадаларын, чехтерин угуру-тукчуларын болган ээлегерлерин чачылаан хушалааларын камчылар күсөөтүп турарын хун бурунун практиктиг ажылаа-чорудулаанын кичээттеринин төвүндө тургус-

кан. Бугурулде коммунистерин азалдаан ролу бекен. Коммунистер В. Гудеке, О. Шавер-оолга, М. Сундуй-оолга, Ю. Шадырга удуруткан бригадалар болган ээлегерлер бугурулде планын квартал, ай сайында ажыр күсөөдиг, социалистик чарыштын тилекчилери болуп турар. Социалистик чарыштын түнелелин квартал, ай сайында удуруп, мураччыларын шапшап, көргүзүп, хушалаа самбыраларыга доктамап кырып турар. Илгир болза-даа социалистик чарыштын бугурулде тургусканынын түнелелин «Тыва дагдугу» туугу эргелелин колдоткунга 9 айда туугуна күсөөдиг планын күсөөткөн. Мында күш-ажылдын сагыла-чуртуну сандаргай байдалга турбушаан. Ажылаачылар орту-зулда партиялык политмассалык болган организаастаары ажал кошок тургускан. Тос айлар иштине 83 киж ажалдан удуруткен, 2592 киж-хуну прогута болган.

Районун күсөө ажалы-агылынын ажал-ишчилери түшкү кварталда күсөөдиг сазар планын оналгазын күсөөдиг, пандан ажыр 175 тонна ээти, 17 тонна сүтү, 1800 тонна тарамын саткан. 12 «й-жулар төрүр 100 хойга оналгыт 90—103 хураганын камгалап алган. Борта «Барыш» совхозта Кошумуа Ууткал, Кутал Серээ, «Дон-Терезин» совхозта Орзак Ангир-оол, Сарыгал Чикит-оол, «Болшевик» колхозта Сала Чочап болган оон-даа эскерлер хамаарып.

Ам чыл планынын күсөөдиг-

зинин дугайында чугаа чоруп турар болгай. Бо тааламы-биле ажал-херектер районун ажал-агылыларын алаан дугурунчиг байдалга турар. Илгирин мал бажын өстүреринин планы чыл-чыл-биле күсөөдигиней келген. Эрткен чылдын бо үзүн-биле деңизерге, киймистиг бода малдын баш саны 6,3, хойун 9 хуу буулаан. «Барыш» совхозта хой бажы 23 хуу куулаан. 100 төрүр малга оналгыт район 49 биза, 69 хураган алган, оон иштине «Шекпээр» совхоз чүгте 34, «Дон-Терезин» совхоз 48 биза алган. Язым-бугу чылдагачылар-биле киймистиг бода болган ишэр малдын хорамчалык ээлегеринин орунуга, эрткен чылдын бо үзүнге ууру улам-н көзүлгөн. Э.и-не хой санын хорамчалык «Барыш», «Шекпээр», «Дон-Терезин» совхозтар болурун турар.

Мал ажылынын продукция-зын бугурун куу темп-биле чоруп турар. Район бо чылда күсөөдиг дугаа сандарынын планын үскөн. Төрүр иштеринин бода малдын чүгте 32, а төрүр хой 48,8 хуурун ээлеп турар. Мал ажылынын хөгжүлүшүндө чедикшигин кол чылдагыны болза, малдын чедикшигин болган ажалда-дежалын кошок чорудун турары-биле тайылырла турар. Мал ажылынын хөгжүлүшүндө чедикшигин депшигелер агараларын иштерин дугайында айтыры эки үрө-түндө чок, коозун чугаалажыкчылар-биле кызы-гааратканын келген.

Мал ажылын өртөмгө үндө-зилеп хөгжүлүшүн хун буру

дурутур, организаастаар хушалааларында ажал-агыл бугурулде эргелелин, оон тусуар эртемчилер, инициатива чок, кабинеттен олтура, телефон дамчыштыр колхоз, совхозтар-дан медээ чымыр-биле кызы-гааратканын, чылда калган арга-биле ажылаан турар, партия райкому болган рай-күсөөм чүгте иштерин турары.

Ленинни юбилейге уткуштур чорун орап 1969 чылдын төртүнчүсүн чедир санын кошоктар арткан. Илгир турбуге, амидирал хандырылга комбинатта, хабзавоудунда болган «Барыш», «Шекпээр», «Дон-Терезин» совхозтарда социалистик чарышка алган хушалааларын күсөөдигинин түнелелин бугу барымдаалан удуруп турар.

Чыл эгезинде бээр, Ак-Дурукта паркомдан эск, чалгы-даа парком социалистик чарышка алган хушалаалар камчаар күсөөтүп турарын дугайында чугаалашкан. Эрткен чылда партия райкомунун инициатива-биле квартал сайында социалистик чарыштын түнелелин тиле-графияга парлаган, ажал-агылырга таралган турар. Бо чылдын ол эки эгезинки шуут утуугурун. Бо бүгү фактылар районун чамдык партия организаастаары социалистик чарышка удуруткан кызы кошок тургусканын херекчелер-дир.

Хушалаалар алдыр ажылы кызыр дегинин эгези. Кол чүгү—чарыштын хушалааларын амидиралга чедикшигин ботталдырып. Партия организаастаарын, ажал-агылырга удуруткучуларын чарыштын организаастаарын сайгарылажыдар удурутур.

Т. ТАЛГАНЧИ,
«Шынык» корр.
С. КОМБУ-ОЛ,
«Шынык» штаттан
дашкар корр.

Ажыгдал чок тудуглар

Улут-Хем районунун Жана-ов атыг колхозунун Чолу-раа суурунда эки ажылаагай, хой чарыгдал удурутур турар тудуглар бар. Чижээ, суурун топ черинде бекен кырыл кышталыг бажын бар. Ону кылганда бээр хой чылдар өрте берген. Өрткө удуру ажыл чорудар чек кызыр дээш ону туткан.

Олче чалгылар каадаш, телефон кырып, өрт удурун ажал тургузар дээш, хой күш, ажал-херекти удуруткен. Илгирге ажал суг турар чүгө дээш, удурун оныры кызыр, камчылаа ишти хой эжеп төккөн, онгарын бетонаан, иштин малгадан, чугалаан, соңгаларын рамаларын шилдиз турган.

Ам чүг болган? Ажылаага кырылган. Өрткө удуру херекчелер чок, онгарда суг куттуну-маан, чалгылар тургускан, соңгаларын шилдиз бугу. Печканы чылдыр-на кызыр. Э.и-не, ажылаан турар кижилер чок болганда, ол үрелин кадыр.

База бир чижек. Мурнунда клуб деп турган эрти тудугуну контрол кызыр чүгө дээш 1968 чылдын чазынында бээр септеп, хой чүгүлери кылган. Илгир-даа ол ажылаага кырылган.

Илгир тудугларын ол-ла чылдында ажылаага кырылган, уламдыгынын турп бээр, кылдырган чүгүлөрү, чидер, азы эскер төтөгеттеринер алаар. Бо дээрге ажылаагынын саж-хөгжүлгө удуру каража-дыр. Колхозта ревизия комиссиязы бо айтырынын со-нуурган көрү чугаа.

С. НАМЧАЛ.

Колхозчуларнын III Бүгү-эвилел съездизинге уткуштур Орус суурларда ындыг херээженнер... бар

Төрөк сулуг Шелонь хемин дугаар турар суурлар Дубров, Селле, Улут Грозомет, Селле... барык тудугтур шуушкунгай берген. Чалгай унш-дүжүктүгүл чедир, тарам-жылыр мергелелиг деп макаткан «Новогород Украинанын» илгир.

Мон чалыма херээжен кижилер оуру. Суурун чолун оон чугалаан оон чок кижилерин, төрөдери чугалаан деп билдирген. Чугалаан-даа бугурун, чоргалардыг. Новгород областин Селек районун Калинин атыг колхозунун даргазы Пелагея Никитична Прокофьева ол. Оон бурттан эрткен амидиралы бугу. Чугаа тарам-жылыр ажылаачынын чедир берелер-лиг болур ужурунда эск, санын-чолуун айы-биле чугаа орус херээжен кижилер эртин шыдаар берелерге база тарам-жылыр чорал ужурунда оон бурттан эрткен амидиралы берге.

Совет Армия Новогород дегизерин илгирлик электикти-ден костаан. Урелден ажылаагынын катан тургузар үе келген. Илгир-даа суурун чову бир катан илгир кере-сини дашылаан бугурун чедир херээжен кижилер ажал-агылырга хушалаан дээш чылды келген. Даргазы кым болуру деп айтыры тургус-туул илгирге, бугуру шууту Прокофьеваны алаан.

Болурун назимында Пелагея Никитична херекчелер кедир-бээр херээжен кижилер, «Орбон» тракторун дашылаан башла-ла ол туткан, дашын мурунда сес чыл дугу-гурунда хову бригаданын уду-ру.

Туп келген. Бомбалаашыга чедир-даа таарышкан. Парти-заннарга дуулаашкан дигр-кеш, болаттырып олуртуп-ден тын менди чалган үлгөш, фашистерин хоруткап килдизинга база олтурган. Ол хире-ле-а ам ажал сенинг. Чон-чун, артылаан салым-чолуун хире-ле-а хову хушалаан чуга-лаан алыр сенинг. Амидиралда бугуру эртин бекен чок; өрткөген суур оору биле ол-мил чек-башчылар-ла бар... илгир болган. Илгир болза-даа хушалаан ажал-иш чугаа-сооттук, хаймыш-кынын эртин бекен бода килгирге, оон м оон сесте хова берген эгезиг апарган.

Амидиралды катан эгелер, ол чылдарын дугу-гурунда кылган хамык чүвени катан кылган эгелер-даа бол-за, кижилер оон илгир оон илгир алыр — деп, Прокофье-ва бурттедиг чугалаан.

Илгир колхоз кылдыр катан-тышкан 68 өрткөдөн дайында барган 99 эр кижилер кел-биз. Ол илгир-даа херээжен-нер коммуназы бугу берген. Өскөртөн дууа келер деп чек ороон дүжү чок; дайы чоруп турар, урелден илгир колхозтар муң-мун деп чүвени медереп билбеша, херээжен-нер база шынап шугуру, чүг-күлүг ажалда берген.

Деттин алырынчиг агарган кара чалгыс ажалыч-чери-ны бээр деп чүвени хой кижилер билп турган. Уш чыл дугурунда эжелерге ховура-тыган, үтөр-боо ооттарынын минналарын чарыгында дашылаан ол чедир калпал адалып, ону дигит, механи-заастаттыг-даа тырттар күш

чокта калпал ажалдаа кил-рин алырмы? Херээженнер алдаашынары боттары сөөктөш, чери чарып, үтөр-боо ооттары дүшкен ооттарын дескелер берген. Эч баштайгы тудуг бригаданы туугуру алган, пор-хо-лукаа-биле илгир кызыр-даа берген. Пор хөдөр ман-аарынын ажалдан эгизин ажал-агыл ажал турган.

Ажал-агыл чылдыр-на улам бажытып келген. Ол чылдар-нын бүгү дугурунда оон удурутуп келген кижилер — баш П. Н. Прокофьева. Ам чек-башчылар оонунда соңгалар утуугурун турарында чарыгы-ган чүгө чүгө оларын даш-тык ажал-ишчилер эск. Кол-хоз бекен механизастыг-тан, тарам, даш, мал продукция-лар, картофель биле онал-гыт ажалдаан. Ам колхозчулар оон-он трактордук автомашина-лыг, комбайныг, медээ ажал-агытга ажалдаар эске-даа хой-хей техникалыг.

Тускай эртемчилерин хой пуруузу — боттарынын суу-рунун кижилери. Чечке эск баштайгы түнелерин бугу-гар алыр, колхозтун оору-гамы бо чылдан бугу мизин чек улам муң рубль чедир.

Колхозчуларын область конференциясында Пелагея Никитична Прокофьеваны колхоз-чуларын III Бүгү-эвилел съездизинин делегатына чал-гыс эл-сестиктиг сонган.

В. ЧЕРНЯЕВ,
(СТА-ның корр.).

ДЕЛЕГЕЙ БО ХУННЕРДЕ

Социализм чурттарында

ПОЛЬША
ВАРШАВА. Эртменер-лиц польша академия-зын ажалыраады эр-тем сессиязы Варшава-да доогулаан. Сессияны кырыкчыларын уду-чү эрге-чарыгарын 25 чыл-дык дугурунда поль-ша эртемчилерин чедикшигинин дуга-йында илгирлерин дашылап, чуртун ил-тике болган экономика-тыг амидиралыга ам-гы эртемнин ролун чугаалашкан.

Түндөк сөзүгө акаде-миянын президенти

Я. Гроховскийн чугаалаан: Материалдык чалгай чүгүлери бугурулдегизин инициатива-наастаарга улу хире-чегелин-биле кырып ужурутуп бек, эртемни хөгжүлгө, тайын бол-ган бугу-ишти айыл чок чорук дөш соци-алистик чурттар-биле на-ил оон ботталдырар бис.

ЧЕХОСЛОВАКИЯ
Адамн Оравада «Тес-ла» заводтук конвейер-ден чокку үед ий-милдин телеви-зор үнөр.

аппараттын кезектерин бекеттер болган ону чым өрткө эрте дөш чарыш бугуру ага ийи ажалдакчыларын ор-туузда калбарган.

«Тесла» илгир-бугу херекчелерин телеви-зорларын херекчелерге хой-биле берип турар. Бекен шынаары ол теле-визорлар чедир болган чалгай ажалын чедир алган. Бо чылдын бугу-рунда улу экраныг 300 муң телеви-зор бугу-дир.

РУМИНИЯ
БУХАРЕСТ. Руминия-

нын тарылта черинин барык үштүн бир ке-зигде олурткан куу-руунын ажал алымы-кымы доогулаан. Бо чыл-да ол курулуш 2500 муң гектар ажык шөлгө олурткан. 1969 чылдын агаар-болдурун таар-мыч чок байдалдыр турожок, тускай эр-темчилер бодам-биле алыр, эки дүжүг ал-дыган.

МООН
Моолдун Чөөн айма-гында тургузуру турар улу улу комплекс-тинин одаар чүгү

ний 2000 ажык коопе-ратив бар.

Доктаалда чурт үлөт-пүрүн тааламы-биле со-руларын салган: чиг-еттин үнөр дөштерин ажалдап кызыр, херек-чел чүгүлери бугуру, күрүн бугурулдегизин катан тургузар болган таа объектилерин ту-дур.

ВДР
ВДР-нин Чазак чөвү-лел чурт үлөтүрүп улам ийи хөгжүлгө дуга-йында доктаалды ху-лөп алган. Бо үед чурт үлөтүрүп 1.000 ажык күрүн бугурулгезин, үр-мек үлөтүрүп болган ус-тымш бугурулгезин.

(СЭТА).

Меконг шынаазына тулчуушкуннар

ХАНОЙ. СЭТА-нын корреспондентин С. Афо-ниин дамчыткан болза: Ноябрь 18-те хосталгыны Улусу чедикшиг кустери Митхо жокуда Кайбе биле Кайлай сууруларын районунга чалга шериглерин бир батальонун болган 4 ротанын чалга шапкан деп, Парламент хосталга агенттели димчат-кан.

Бо болза Меконг хемин шынаазыга муру-ну-ветнам патриоттарын чад дайыч чедикшиг-дир. Сөөлү үш неделелин дугурунда ол шынаа улу дайыч тулчуушкуннары одаа болу берген турган. Бо районга америк ко-мандыла дайыны «ветнамчылар» тааламы-биле шөвөдөн чорудуп турар. Тулчуушкуннарга чилгин түзүлгөн тоску америк чад-шериг дигизерини ноялда Меконгтун шынаазында үндүр-ген болган ол районун камгалаар сайгон армиянын дигизе чедир чөвөгөлгөн 7-ти, 9-ку болган 24-ти димчылдыкта дашкаа тур-ган. Дашкаа эскер хой аар аштырышкыларын таарыштырган хосталгыны Улусу чедик-шиг кустерини ийишкыны удуру ол дай-ныларын тургусушкуннарга арга чотун эрткен ажаларын дугурулгезин көрсөткен.

Ноябрь 6—10-да тулчуушкуннарга Митхо жокута чалга шериглер 300 ажык солдатын олур-туп база байгалдырып когарган; ноябрь 4—11-де Бөне жокута патриоттар чалга армиянын бир муң ажык солдатын сандан үндүргөн; ноябрь 5-тен 6-же дүне Ратая жокута дайымын 700 солдатын чыскаалаан үндүргөн; ноябрь 3—9-та Аванж жокута Улусу чедикшиг кустерин дайышкыларын дайымын 650 ажык солдатын узулган болган балгылаан. Илгирге бо дай-ныч чорудулаа америк-сайгон бугу-чуртума удуру ол жокуларын човурун политика тааламы-биле хаймышкынын хедикшиг-ишчилерин биле шуут холбашкан.

Митхо, Бөне, Ратая болган эске-даа жоку-ларга чалга шериглерин аштырышкыны бо-ла, дайыны «ветнамчыларын» америк пла-нын чүгө ховуу бода болур дөшүн тодогай көргүзүп турар деп, Хайюну «Куан дий ий эш» содуу билдирген.

Ленинчи юбилейге

БРАТИСЛАВА, (СЭТА). Словакияны «Эпоха» деп политикти-ном үндүр чери ийи-тике хөгжүлгезин техникалык ужу-дуу-зын дугайында мар-ксизм-ленинизмдин үндө-зилчилеринин кол бодалдырымын чымды-зын парлан үндүргөн. Чаа чылдыгы В. И. Ленинни төртүнчүсүн хунуңден бээр 100 чыл оонга калсыралып үндүргөн.

Ном ийи кезектен тур-густунган. Бирин кезекте К. Маркстын бол-ган Ф. Энгельстин чугаалаан «Техникалык бугу-ишти айтырыла-ры». «Илгирде тоогу-зунге техника», «Машин-ла-техникалык иштин-де ужу-дуу-зын болган оон иштин карылаа-ла» деп үш эгези кыл-дыр кырып. Илгир кезекте В. И. Ленинни ржылдырып кырып. Техника дугайында ленинчи ажылдардан бол-ган чагаалардан илгир алган чүгүлери илгир-дегизин тоогузуп хөг-жүлгезин чотур үч-чадарында дүштүр ады эгезе парлан.

Даштыкы парлаганын допчулалы

Социалистик чурттар-нын коммунист бол-ган ажыкты парти-ларын солунарын Пра-га «Проблемы мира и социализма» журналы орталыктаан «Ленин-изм болган амгы те-деп делегейн чор-елтиг конференция-нын ажылынын доогу-зын дугайында дим-чылдырып парлан. Аки-дунма партияларын то-лолекчилерин санал-дарында бистин пла-нелиста В. И. Ленинни идеяларын калбаа-биле дептеринин иш-чилерин көргөскөн, соци-алист чурттарын херек-чел бугурун хөгжү-лгө чорудулаан чалгы-лы чок хөгжү-лгөдө ол идеяларын амидиралга боттанып турарын чалгыла-чак фактыларын айт-кан дөшүн солунар демделген.

Даштыкы парлагы муруну-ветнам тар-чыларын америк да-йышкыларын масса-лы-биле боолдуру турар дугайында инфор-мацияны болган тай-лы-бырлар калбаа-биле парлан турар.

Муруну-ветнам көрө сууларын турткыч-ларын, массалы-биле боолдуру турар дугайында димчылдыглар

«АКШ-тын президен-тинге согушкун бол-дур, оон чөвөгөчкелери Вьетнамга тайбын-ны тургузар дөш ним-челерин бугу күште-ри биле дош шаварын орадыкы турар бол-гай» деп, Лондонун «Дейла мейнор» солу-ну демделген.

Редакция чүгүлгө «Нью-Йорк таймс» солу-америк солдатынын үлгүлгелерин дүрө-зунин чүгү кылдыр кө-рүп, анал хамыштыр иштеген чорудурыч-ке АКШ-тын конгресс-и кылдырган.

Вьетнама агрессия эл эгезин-де тур хамааты чоңга хамарыштыр массалык өлүктүгү чорук болган калдык-дошкуну-биле демделген деп, «Юманите» солу айт-кан. Америк дайыш-кыларын мындага чад-ир мыт чок эртинер келген эске-даа калды-дошкун үлгүлгелерин Пенатон чачырып тур-ар эск мыйнаа деп, АКШ-та ам хой кижилер айттыр турар.

Айымы чок чорук Чө-вөдөштин Чооку Чөөн чүкте кризист таарыш-тыр инициатива сура-гыг резюлюцияны хуш-оо алганында бээр ийи чыл болганына холбаш-тыр даштыкы элден со-

ниң 2000 ажык коопе-ратив бар.

Доктаалда чурт үлөт-пүрүн тааламы-биле со-руларын салган: чиг-еттин үнөр дөштерин ажалдап кызыр, херек-чел чүгүлери бугуру, күрүн бугурулдегизин катан тургузар болган таа объектилерин ту-дур.

ВДР
ВДР-нин Чазак чөвү-лел чурт үлөтүрүп улам ийи хөгжүлгө дуга-йында доктаалды ху-лөп алган. Бо үед чурт үлөтүрүп 1.000 ажык күрүн бугурулгезин, үр-мек үлөтүрүп болган ус-тымш бугурулгезин.

(СЭТА).

Даштыкы парлаганын допчулалы

Күрүнениң суггарында сис-темазын күчүгүт пасос станциялары Диестр суун чиме, илгирде тарам шөл-дө болган тарам ховуларын берип турар. Сугаттыг чар-ажылында тарам культу-ра-рын, чиме, поганын, ил-ноградтын чалгай дүжүдү алыр бугурулгезин. Продукция-нын хой кезини консерви за-водунун ол чедир салбырында болбаадырлар. Колхоз оон бо чылдын 5 миллон рубль ажык оруганы алыр.

Суурун чаражы чылдыр-на дам барып, колхозчуларын амидирал-чуртталга улам байып, оларын билгир бекен негелдерин улагулду тур-ар. Бажындар радиоуг, теле-визоруг, суурун магазин чылдыр-на 25 муң рубльдин чүгүлүр поминар чонга са-дым турар. Колхозчуларын амидиралыга газ плиталары, хей чурт машиналар, чен со-дукчулар, дооун арылаар машиналар мыйла-ла ажыла-тынар апарган. Чик авто-мобильдиг, мотоциклдиг өг-бү-лө хой.

Көдө ажыла-агыл бугуру-гезин хөгжүлгезин чедик-шинин болган дөш бекен ажык колхозчу ССР Эвиле-нин орденери, медальдары-биле шапкан. Колхоз ССРЭ-нин УАЧД-инге хой катан киришин болган кам-даа ады, моңгун медальдыг.

ЧУРУКТАРДА: Чобруч суурун топ кезе. Адаанда — мал фермазы.

Е. ДРАЙШНЕРНИН фотола-ры. (СЭТА-ның фотохроника-зы).

Техника септелгезин дүргөдөдир

Республиканын ажал-агыл-лары бо чылдыг дөштүк квар-талында 576 тракторун сеп-тээр турган 46-ны жоостан. Моон ажал көрөгө бо ажылы кончук оожум темпиги чор-уп турар.

Илгирге Бай-Тайга, Тожу, Республиканын колхозтары-нын, совхозтарынын, «Сель-хотехника» каттыкшыкы-нарынын, салбырларын удуруткучулар, тускай эр-темчилер техника септелгезин дүргөдөдир дөш бугу хөгмөч-лери алыр ужурут.

А. ЕНДАН.

АЛГЫЙ КЕДЭЭЗИНДЕ ОТЧУГАШ

БУЛУТ АРТЫНДА чаштынып алган хүнүн ашкан, ашпанын-даа бидинмес. Сактырга-ла өмүр жүзүп, карангылап өргөн шыкка болуп. Ол-бу бүтүрүчүн элестинер арасы-биле артып, орун-тирик чок черден батталыптыр чорутууга-ла, хүн ажа берип-тур. Күштүгүт хат бөдөлгөн-теген соода, чаш харын шыай шаап эгеледи. Хар калбак-кабак кодан тавактап чаап турар. Ам түбө кестүр боор бе, сактырга чер биле дээр тутуу-даа берген ышкан.

— Аза берген бис бе? — деп, Монгуш дүрүп айттырды. — Бо хат-шуруга, хат-чааш-кында канчап аал тывар бис? — Черини черинге, маши-налы элестинер чытырыпса, ол-ла берсе-дир — деп, мен база-ла көрүлгөмүн чакырап хире эвес, кижиге каттыштым. — Аажок сүт-эргинини чер бол-гай. Олче кире халыга берсе, үтө албас бис.

— Че, девиленер, оолдар! — деп, чолданышса серге-даа чок хөрөй-дир. — Ажырап шы-даар-ла болбай. Бо баш көргө-гө чедир чүрү көрбөз дээр силер. Монгу хат-шуруган дээр боор бе! Мен Норильскиге ажыдап турдум. Хат-шуруган деп түбө ында бодуру ийин. Бо дээрге сирин шыккаш. Мен Улут, Биче Шоолдара чече-ла тораан киж мен. Мында кодан чыдар чери белин эл-эвес дингиз, хөрөмчө бол-бас боор.

Шынап-ла, киживистин ол сестерин бадыткан түбө дег, мурдуга ол чырыкылаш кылдым. Чолданышса улам-на дээрден үндү.

— Көрбөс бе, хойжуларын тургаанда чедир келгенбис бо-тур. Чүтө аскаш динтилер! **ДОЛГАНЫР** бүтүрчүн элестинер-биле хөрөмчөлөп улу-тугылган. Сактырга келерде улу-тос-танма паш-даа са-лып каан түбө дег. Оон лор-тузунда элден каш чуртталга багынармы, улу-тугыл хой ка-жаалары. «Межегей» совхоз-та Алгый-Халде хойжу бри-гадалынын төвү ол. Ыштар мадчынар ам ында четкилеп кеткен.

Ыгылакта хат-шурган чок, ыкка-ла ыккы. Коза-та-вактап хар машина караанын олунга ак чыт аларган чөргө оожум көп дүжүп турар. Дүжө

келбике-ле бир бакынче кире бердиги. Иштинки чырым-даа, чылым-даа аажок. Печканы одап каан. Бакынның эр, хө-рөмчө ээлери ийилээ олурлар. Амыр-менин солукпаш, салгы-лаан санайларга олуруп ал-дымыс. Оларын каймы-даа улатпаан, киж ортуу чаа-ла чедир чоруту хире.

— Харга бастырып, хатка каттырып чоран дарагаларга илг шайдап кутпааже хөржөк. Шолук — деп, бакынның эр ээи биске сагыш човап чугаа-лааш, олурган сандыгындан тура халааш, печка аскына барган, ынаар топка-лаш са-лып эгеледи. — Ам-даа аки олаттайн. Че, дарагалар каймын үнгөндү? Бо хат-боранда аза берейн канчап чедир келди-нер?

Үтөчөр черини, келген хө-рөмчө чугаалап, илг шай аартап, боова-боорак-биле че-нимешаан, хөрөмчө бердиги. Ооржак Серен-Очур дыка чазык, чугаакыр өр болду. Ол бодунун кааа ажыдап чоран-ны, калж мал каларын эгел-эзин бирден бирээ чокка те-каап-ла олур.

Ооржак Солаан-оолович мал кадарында 1961 чылдан эгеледи. Бо аразында ол калар-чынын чымыштыг ажыдагына чүтө халыкынын берген эвес, харын оң нарын аргзын ший-гээни апкан.

БАШТАЙ МАЛ кадары-ныга ак турам-биле кирип олган кижиге болган мен — дээш, ол чазык хулумтуп кагыт.

Ындыг берге деп кым билдир боор. Ана халже бады-биле калжак деп түбө бооп-тур ийин мон. Анык киж халжымак бол-гаш, хойуну малын хулэп алкан-дыр мен. Дедир хулэ-дир деп өрөжирге, атка багай ийлаан. «Өзө чок түбө-дир, сөгдөн сөгүн элестеги, көр-түр даан» киж берей. Кан-чала-даа ол берге «аккамен-ни» тулуп үкөр ужурут апар-ган мындыг мен. Бергенден кижиге мал кадары ышкан дарагыттыг ажал чок кылдыр сагындар. Ары-сарыг хүнү бадыр оң соондан бараалдап, бакын дөзүп, элестеди келме. Кижини караганда кестүр-ле чүтө дүдүкчөтүл элестиг хө-вү, кара-кара хараганнар, ынаар-ла иштинки төрү бар-гылаан шаттар, дуглар. Кижиге сонугарычтыг түбө-даа чок.

чугаалажыр аш-даа чок. Өскө кадыг-даа ажыла кижидер дем-биле калж ажылаар, ажы-берге-даа болза, чугаа-сооттут, чалга чазар болгай. А хойа-хоууунда каларчы киж кал-биле чалга чазар дээр силер.

Баштайгы улаанында ындыг турган чүтө. А оң соода кыш, соок дүжүп, малды ар-ган-дорганын анылаан азыраар, оолдаан хойларын хураганын дүң барып хулэп амыр апар-ганда, мырынай бергенден бис.

— Бо ажыдаан канчап-ла үнүп алыр бис — деп, каалай-лаан айтырар мен. А моом ме-нээ уду шортут.

— Индыг киж чүтө мал хулэп алган сен. Эр киж сөгдөн сөгүгө ээ болбаска, дөңгүт кара буга деп болур чүтө кижиге. Ону билдир сен бе? Ам көп кылап олурарыг мынчыг эвес чүтө бе?

Менде алаа харылаар сес кайла боор ийик. Ыт чок олургулаар, дөмөй-ле билбө-чөтөп, чөдүгүлөр мен. Ын-чала-даа бодуу иштинде: «Бо кодан малды чакса чедир мен-ди чыл ажырап, калж-бир арганын кылап турган, чөдө-моон адырдып ак көр-дүр. Оң бакаш киж канчап шыдажыр. Оңун, чиде берсе база төлөр чүтө ышканга» деп болган-лаар мен.

Хой оолданышында дуа-лажыр сакнаштыктерин сохко берген. Оолдаан хойларын ху-раганнар-даа шоолут дора-ваан, колдугууда чедир алы-ган. Ол чылым чазында мен мырынай «борт-биле кагарга көп дүжө» чыгып, харысы-рапкан болбасым мен бе. Чү-гө дээр, чачыкпаан кижиге дүн-хүн чок бүт кырынга ту-руп, үгүтүн чедир дуудып, дыкын дытпатай келир ор-та, мичап баар чүбө-дир.

Чай эгеледи чаш хураган-нарыг хойларымн хөвжө ка-дарган чорутум. Хураганнар ында-мында маалашкан, ойнап лешкилешкен, чарап-чалта-чык-лаа халчок. Мурунда ышкан чалгарып, кестүр-ко-зубес аларган чыдар дүдү-кестиг талгыларга бараан ха-рап, кайгынын чоруту чүтө кайда боор. Кода хөмжө, хо-вуга ыччаар-ла чоруту чачы-га берген мен. Ам менээ хөвү онза алаалыг: мында аны-бу-гу ыраак кутарыг элестинер ынылап олурарга, шынап-ла

таалагыч, хой үнүг хөжүм-ла тырып турган ышкан кылдыр сагылар. Хөвүнү оң-сигенини чымын чаа-гайын чүт дээр! Чер кырынга көп чымын шокар бутат төлөгөн ышкан, хөвү кыры-да кара-тайт кылдыр чатыла берген кодан хойларымн кө-рүп олурарымга, тайгаар-ла сеткилим өөрүп келир...

— **БО ЧЫЛЫГ** көргүзүл-гөндүгү, Ооржак Со-лаан-оолович — деп, хойжуан сонугарымыс.

— Кым берге болган бил-дингир — деп, ол эгеледи. — Байгыла арга, хөмчөлөргө ап турдугус. Оң түнелдеде бис-тин бригадыкка буту хой бу-рун менди кым ашкан. Мал-ды чаш тауң база-ла чөтө көрүктүрүп алдымыс. Төртүр 100 хойга онааштыр 90 хура-ган, бир хойдан-на 2,9 кг дүк алыр хулэргелиг турган кижиге мен. Кым берге болган, бер-ген сөгүм элестинейн баар ийне деп иштинде сестип тур-дүм. Мындааах малды улу-т бодун-даа, чаш тауң-даа ме-ли камталган алдымыс. 100 хой-га онааштыр 113 хураганны көрүктүрүп, хой бүтүндөн-не 3 кг дүктү алдым. Юбилейдиг чыда бистин белдээс ол бол-ган. Улут башкы В. И. Лени-нин төртүтүгүн хүндөн бээр 100 чыл өмүг төлөтүгү ужуражыр дээш, келер чылы-он-даа бедик көргүзүлгөни чедир алыр-биле бис ийлаан күженишкенин ажыдап тур бис. Өдөк-кышпаасы бүрүн бе-леткеттирген. Сохко мал ча-ны-биле халдырган. Ичкангаш бо кым-даа биске көргүтүг эвес.

«Межегей» совхозун аны-як хойжулары Ооржак Солаан-оолович Серен-Очур биле оң кадайы Монгуш Убаан-оолов-на Шолукка ынаар ажыдап турар.

Малчы-биле дыка үр кө-рөшкөс. Даштыга үнүп ке-лиривисе, кезже чаап турган хат шатда-ла азы берген, ой-бак-самдар булуттар чирин-ден сандыстар караа чивен-некен тур. Оругусту улам-чылап чорутуусу, а дүңгөй де-дөжөндө бакынның ол соо-вуста чырын туруп калды. Ду-не белин үгүг дууда, кымы-мак-шудугу кижилер ында чурттап турар дээрин ол от-чугаш херечилеп турган ыш-кан болду.

А. КУЛАРОВ.

Парлаалга чагыдылгазы

1970 чылдың солунуна бол-гаш жуураалар бижилдигинин хуусааы теген. Кызыл-да болган оон чок-кавын-даа суурларда парлаалга ча-гыдылган ноябрь 20-де байдал-биле алыр. 48.617 кезек би-житилген. Ол бо чылдың я-варда турганында 8 муң чы-гыс солунуна болган жуура-лар эвээш болуп турар.

Республика типографиянда, азотсептеле заводда, № 2 АТБ-де, № 2 школада, школа-интернатта, республика эмгекчилеринин нешп эмгек-салибарында парлаалга биж-дилдиги эки чоруттуган.

Солунуна болган жуураалар чагыдылганын эт комбинаты багай чоруткан. 400 хире ажыдапкан 190 кезек солун-нар, жуураалар бижитилген. Ол ышкан шово завод. № 1, 3 АТБ-тер, чырымдынын ми-нистерствозу болган эске-даа коллективтерде парлаалга ча-гыдылганы оожум чоруту-дур.

М. НИКОЛАЕВА, Кызылдың «Союзпечать» агентствозунун начальниги.

Бөдүүн мергежилдин кижилери

САТТАРЫН ОҖ-БҮЛЕЗИ

Чөөн-Хемчик районун Суг-Аксы суурда ажыдап, чур-тап турар. Биче-Кара, Дү-Дарый Саттар 7 уругу эстүрүп, кижилеткен. Оларын 3 уругу школада ак чурум-сагыла-лыг, чедикшигн өрөкчүл тур-ар. Саттар уруг-дарынын кижикшигилеги, өрөдигези дөш доктаамал сагыш салып, школа, башкылар-биле бижыг харылаалыг.

Биче-Кара Сат эмнелдеге көчкөргөн ажыдап турар. Оң ажыны бөдүүн-даа болза харысагалыг. Ол салыры баксыраар болза, эмчиде чы-дар аарып, улуска, ажыла-кычылда-даа таарымча чок дээрин Б. Сат эки билдир. Чыгын үдө ол салыры сокса-даа эске ажы кылып, ыла-ныг септедиге киркип кел-ген. Биче-Кара Багай-оолович хай-пипти ажылыга база идекпейли. Язы-бүрү шөфтер чөдө чылым калбас, дүжүн-никтин элестиге дөжүрүл-лашкыныга үрүгүчү үнөр. Оон кызым каш-ажыны эмнелдеги администрация че-ри каш удаа өрөктүг белек-

тер-биле шагнаан.

Оон уугуларынын язиз Дү-Дарый хай уугулары кижиге-ли, эстүрүл-биле калж ни-тиния ажыл-хөрөмчө үлү-гүзүн кирип келген. Ол ба-за-ла Суг-Аксынын эмнел-деге деп чүп ажыдап турар. Оон чутган хевини шына-ры багай, азы ооздаткан суг деп чедикшигн өрөкчүл, хары-лаа мактадып келген.

Бөдүүн мергежилдин, кызым ажыл-штылар Саттарын оҖ-бүлени ажыл-тодун эки кижинин турары-биле, бот-тарынын төлөтүг азы-чаны-биле суурда калж чуртап, ажыдап турар өөрүнүн хү-дүктелип чедир алган.

С. БИЧЕ-ООЛ.

ХООЧУН ТУДУЖУ Соок чазыга, өгө чуртап чоран киж чаз, чылым, чы-рык, дөмөк бакынга чуртай бээр өөрүшкү, манайлынын чүтө дөңнөр. Ындыг бакы-нын туудуужулар тулар болгай. Ычанган туудуужу дээрге бу-яныг, хүндүлүг, улу-тугун бөдүүн турар кижиге. Ындыг кижилерин олуртууга «То-ра-Хем» совхозун туудуужу

Кол Дааныч база кирип турар.

Кол Даанычтын туудуушап туудулары Май 1 салбыры-да колдуга чок деп болуп. Клуб, магазин, школа, коктор, эм-нелге бакын, чуртаалга ба-жыны дөш калжыг туудуужу туудуушап дээрли. Калж «Май 1» колхоз туудуужун эгелеп турга-ла ол туудуужу болуп, ам 19 чыл дүрүтүлдө ол мерге-жилди солувайн келген.

Б. Дааныч болупту тууду-ужу мергежилди аныктарга өрөдип, даштыкы берип турар. Ол «Тоора-Хем» совхозун мурданыг туудуужуларынын олуртууда, хары-лаа туудуужу эвөөнүн үдүртүгүчү.

К. САНЧИ.

РАЙОННУН БИРГИ ЧЕРИ ДЭЭШ

Улут-Хем районун «Уро-жай» эки-тура спорт инсти-тута хал-шымдара талы-биле районун бирги чери дөш маргылдаанын организастап өрттүргөн.

Чидик демисалдыг түнел-деде берип чери Чодура суур-да башкы Кыргыс Кым-оол, ийтинган башкы Мартенян Миниг-оол алган.

Ч. МОНГУШ.

Фестиваль Мергежилдин дээжилери

Бот-тымынгар уран чур-бестиваль эгеледи соода эр-кен хүнелде хой районна-рын уран мергежилдерин боттарынын көргүзүлгөни бо-латкан. Манас кайм бол-лектин калжыг дөңдөлдүг бол-ганын дүтүгүндө түнел кыл-банын көрүктүргө онал-дып алареп турган, хой сыл-ды аразында шолбанарын кирээт.

Иштинки-биле чедир чедик-кингит болган Чөөн-Хемчик районун бот-тымынгар кол-лективн шынарлыг, чараш элээн каш көргүзүлгөни со-лууртукан. Ковперт аякта-ыр-биле ажыттылган, ол-оң-не массалыг. Ленин дү-тайында мр-биле эгеледи бол-ган сымт-биле-даа хулусту-руп турган, эки тургускан.

Бо коллективте баянхистер а-самблин организастап алгын өөрүтүгү, эске коллективтер-ге ол чыгар болур.

Тыва дөңдөлүгү музыка те-рекселдеринин ансамблин «Чөөн-Хемчиктер» база көр-гүскөн. Манас Тыва АССР-ниң Културалынын алгарлыг ажыдакчыны К. Дамдынын ону тургузарыга кызымак болганын кижикшилер чугаа-лап турар. «Сымт» ансамб-лини көргүзүп Чөөн-Хемчик-тин улусту талантыларын бир чедикшигн кылдыр са-наар херек. Ында оолдар, уруглар каттыкып алган ир-лап турар. Сымтчыларын алгын улам калыаалды, сет-килди чымчалып келди, киж-ини эстетиктиг сонугарымын ба-лууга-ла ханымынның че-дирип турарын көрүктүлгөни диктитиг адып чакнашкы-нары херечилеп турган.

Чөөн-Хемчиктерде чаа чүдүлдер азын бар, чыжар, О. Өзаймаанын акробатиктиг көргүзүлгөни көрүштүг, оон улам сайырап, бедик дөңдө-ге четкен турары чугаажон, ычтаарда ол көрүктүлгөни

сеткили улам хаара тудар. Бо коллективтин көргүзүл-гөни түнелде номери-анык ол биле уруг бот-бодугу а-нык болганда, уругу кула-дып, куда дүжүрүп турар кыл-дыр тургускан көргүзүг идея талы-биле чараш, чугаалап турар сөстөрдө-даа ханы ук-талыг, оон-биле кады төлүгү, баштыкымаар таарыгдалар кой. Бо көргүзүлгү күсүлдиг турарында жоон соннар че-дир кылдыр, терде дикли бо-дур чүдүлдер бар-дыр деп бо-дур кижээ кирип келир. Ния-ти-биле Чөөн-Хемчиктер урал мергежилге улут кура-арылыг болуп турары көр-гүс.

Өзүлүрүк сцена артында

В. И. Лениннин төртүтүгүн хүнү-биле холбаштыр 1970-1970 чылдар деп бижжө ту-ту дөңгөй алган, концертти Ленин, партия, Октябрь дү-тайында көргүзүлгө-биле эге-лэни кончүг таарымчалыг. Программда каттырылгы, шоодугу чүдүлдерин кижиге-ни эки. Чалга кижиге эмчиге келгеш, ажыдааган хирей-де, аараан кылдыр шыныкта бижидип алгыры орадамып турар, эчти буну шивчеге, оон мырынай калжыг келердеп, күш-култура дарааныг бо-кижилеп күш-културага таара тудуп, ажыктыг ажыла киж-ринери деп бижжөн чордугу-тары, бакынның дүтүн аса-раа ситен дегө кылган.

айыр уруглар дугайында шо-одугу — бо тергелг эске-даа чүдүлдер баулууга «шатар ары» болуп турар. Районнарын бот-тымынгар уран чүдүл кижикшилерин көргүзүлгөни олурган, ча-раш, мергежилдин хой чүдү-лөргө кижиге көр.

Чугаалкы коллективтер-нин көрүлдөгү утуштугу кыл-ган улут амыл үрө-түнелли берип эгелед берген өөрү-чүт.

С. САЛЧАР. ЧУРУУГА: — Барын-Хем-чик районун бот-тымынгар уран чүдүл кижикшилерин көргүзүлгөни бирээш.

С. ФЕОКТИСТОВУН фото-ау.

Деңнелден түнел унаурер

Өрөдиге чымынның бирги улукчула Бай-Тайганын шко-ларын өрөдиге түнелди 82,3 хуу болган. 2998 өрө-никчиде 480 киж багай бел-лектиг болган. Төдөй эке ме-лазы 89,5 хуу. Бай-Тал биле Төдөй ортумак школары ка-йымы-даа 85 хуу болуп, дээр түнелди көргүскөн. Төдөй сес чыл, Шуйнү кадыкшыла школары чүтө 75—72 хуу түнелдиг.

Улук түнелдин багай болганын чылдагыны өрө-никчилерин хой шак уту-турарында. Өрөдиге чымы-лыг эгеледен баар Кара-Хал ортумак школада 4440, Төдөй 8 чыл школазында 3430 шак кадыг-даа чылдаган чокка үстүгөн. Шуй, Бай-Тал, Төдөй ортумак школарынын өрө-никчилери база-ла хой шакты үскөн.

Багай өрөнгөн, шак үскөн уругларын хой кези 5—8 класстын өрөникчилери. Ка-ра-Хал ортумак школазын беш, сес класстарында өрө-ник турар 114 өрөникчиле 58 киж багай өрөнгөн. Өске школарда байдал оон дээр-дес.

Ийни улук кайы-даа шко-лага организ чок эгелеп, хой саныг өрөникчилер кичөл-шагы үскөн. Ноябрь 11-де, өрөдигенин ийни хүнүн, Төдөй сес чыл школазын, Бай-Тал биле Шуй ортумак школарынын 63 Кызыл-Даткын хой өрөникчилери школарга келбөн.

Бирги улудузда байдала ха-ны аныкталып, оон түнел ү-дүрер, үе келген.

М. КЫРЛЫГ-КАРА.

Суд залында SAMЧЫГДАЛ КАНЧАП БОЛГАНЫЛ?

Бүдүргө чорудууларынын ажытылган болганда, Тыва АССР-нин Амкылар залында миститерствозу боду-нун ийи билиг бүтүрүлгөни каттып, ажылынын болган шадмын хөмчөлдө эвээш улут септеле-тудугу участогу организастаан. Чаа бүдүргө-ге немей ажыдаар ажыл-чынар, албан-халкчылар, ха-рыскалыг кижилер болган саң-хоо ажыдакчылар не-геттине берген.

Материал складын эрге-лекчын Е. П. Сидорова 1968 чылдын май айнын бир хү-нүнде септеле-тудугу участо-гунун санажыла талы-биле бухгалтери А. А. Вернова че-дир келген, анык тывар ду-тайында сүмө кыркыс, оон ужуруп байбей: «Каша тывар деп чүтүл» деп айттырар.

— Кудумчу болган бакын ишти аштар ширинистерин, бакын чугаалаар кисточка-ларын улустан садип алган кылдыр нарядтардан бижжөш, начальнигн чөптөрөлн биж-житеш, бухгалтериядан ак-шагы үдүрүп ап тургай бол-— деп, склад эргелекчын са-надаан.

— Кызыл хоорайнын № 3 столуаында ажыдап турган, Сидорова биле 31500 (эрг аны) рубль самчыдал кыла-ган, 1966 чылда 12 чыл шит-тиреш, чаа тосталып үтөгө болгай мен, менге докумен-тер кылдып турган, анык у-дурдуп алган дугайында кыр-дын бодунын айткып көр — деп, Сидорова чугаалаан.

Вернова ынай-бээр көрөгө көрүлдө улус чок болган, дүштө чөптөни берген, нас-сөргө чөдө берген.

— Мере нарядтардан кыл-мын турган, кассадан акпадан үдүрүп алган, үдүжүн ап турдугусса калжымын — деп айт-тырар.

— Ялвар айдан бээр касса-нын документин эскертип

турган, ап келдим, бо ара-зында кассага чыгыс-даа ха-лаада болган, мен өтөдүм-нү бухгалтер ала-ла хүдөөн ап келди, начальнигн бух-галтерин чөптөрөп ат са-лып каан наряды барда аны-белем болгай — деп, кассир Пенкова шуут харылаан.

Мере нарядтар-биле садип ап турган ширинистер, кисточкалар септеле-тудугу учас-тогунуң материал складыга агаардан үзүктелгенин чок кирип турган, чамыкта хары-ула 200-300 рубльдин наряд-тары кылдынып, начальни-тан чөптөрөлн бижитилген турган, 1968 чылдын май айда оргаластаттыгын септеле-тудугу участогунун чыл ажы-үдө ажыдап келгенниң ду-гузунда бүдүргөниң бухгал-терияда кирип турган ме-те нарядтар 11 муң рубль четкен.

Бүдүргөниң материал складында болган бухгалтери апарыныга чыл кире үнөй-лүтүндө чыгыс-даа хылаада кылбай турарын ажыдап

алган, склад эргелекчын Си-дорова, санажыла бухгалтери Вернова, кассир Пенкова ту-разыла ажыдап, хой түнүгү ажыаы самчыдал. Сидоро-ва биле Вернова 2504 рубль, Пенкова 1518 рубльдин ме-те нарядтар-биле кассадан ү-дүртүп алгын хынадалыг килерон. Төдөй-даа болуп, и-чалжык материалдар скла-дыга кире бээрге хой түн-беле садип ап турган ширини-стер, кисточкалар чок болган, оон соонда хынадалын чорут-кан, самчыдакчыларын те-рөөн эстелгөне кириген.

Кызыл хоорайнын улус су-ду самчыдакчыларын хө-рөктерип көргөн, РСФСР-нин негемте дүрүмүн 82 чүтү-нүң III негез-биле Е. П. Си-дорова 12 чылда, А. А. Вер-нова 7 чылда хосталганы казып шиттиген, бүдүргө-ге чедирен материалды төлөтү-гүн шиттирген.

С. ШАЛЧЫМА, «Шынык» штатал дашлар көрр.

Хостуг хурешке

Хостуг хуреп талы-биле маргалада болжар улус-тук калыаада мадирин Сала-нат Юлестин шадылы дөш болуп эркен. Ол маргалада 17 республика, область болган крайнык спортчу талы-биле-лери киришкен. Маргалада-нык кижикшилеринин еста-дан 21 спорт мастери, 27 спорт мастеринге калдыг, чурттар аразыга маргалада-ларын бир мастери, спорт-тук бир хүндүгү мастери, 90 бирги разрядчы бар бол-ган.

Тыва АССР-ин командам сес киж составын чоран. Оларын аразында Кызыл

уругларын спорт школазы-нын директору Чокен Болот-тук калыаада мадирин Сала-нат Юлестин шадылы дөш болуп эркен. Ол маргалада 17 республика, область болган крайнык спортчу талы-биле-лери киришкен. Маргалада-нык кижикшилеринин еста-дан 21 спорт мастери, 27 спорт мастеринге калдыг, чурттар аразыга маргалада-ларын бир мастери, спорт-тук бир хүндүгү мастери, 90 бирги разрядчы бар бол-ган.

Тыва АССР-ин командам сес киж составын чоран. Оларын аразында Кызыл

Редатор